

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

נח.

עין משפט
נר מצוה

עב א מיי פ"ב מהל'
מאכלות אסורות
הלכה א סמג לאוין קמח
טוש"ע י"ד סי' קכד סעיף
יב:
עב ב מיי שם הלכה טו
טוש"ע שם סעיף יא:
עב ג מיי שם הלכה ה
טוש"ע שם סעיף יב:

איכלע רב הונא בריה דר"נ למהווא. פירוש האי עובדא הוה
בתר דהחזירו אביי ע"י תשובות שהשיב לו ולהכי קאמר
כי אמרי (א) לבר מדמי דההוא חמרא והיינו לכתר דלהדריה אביי
אלל הוה המיר הכל ומחמת כיסופא הוה דקאמר הכי וכן ודאי לרין
לפרש לפי גירסא זו ודאי סלקא דעתך

דליהו נמי אסר דמי היין המשוכשך
והמיר השאר א"כ מאי הוה פריך
ליה אביי משמואל ור' יוחנן דאסרו
והא לינו לא אסרו אלל דמי היין
המשוכשך דסבירא להו דפ' בתרא
(לקמן עז.) כרשב"ג דאמר ימכר כולו
לעובד כוכבים חוץ מדמי יין נסך
שזו אלל ודאי בתר דלהדריה אביי
קאמר הכי וגם פירש רש"י לקמן
בההיא דאגרדמים דמירי בהחזירו
עובד כוכבים לחצית דאי ס"ד
דהחזירו ישראל לחצית והאי דקא
אסר ליה לכוליה היינו משום ההוא
פורתא דאיערוב א"כ מאי פריך מינה
לרצא לימא ליה אלל דאמר כרשב"ג
דאמר לקמן ימכר חוץ מדמי יין נסך
שזו (י) וקיימא לן הלכתא כוותיה
ועוד פ"י דאמר להו דכא טרוק
גלי שהיה ממירא מרב הונא שלא
יקפחנו בהלכות על דבר מחלוקתו
על רב הונא לגביה ובעי מיניה כי
האי גוונא כי ותשובות יש על גירסא
זו ופירושה חדא שהיה לו להקדים
ההוא עובדא דאביי דבסמך כיון
שעל ידו חזר לו עוד דבר תימה
הוא שיאמר רבא טרוק גלי שלא יבא
רב הונא החולק עליו להתווכח עמו
כי אע"פ שחזר בו מ"מ היה לו
לשמוע מה יאמר ועוד דה"ל למימר
אפ"ה על לגביה כלומר דחק ונכנס
ועוד קשיא לשון דלא לימא לימי האי
ולטרדן דה"ל למימר דלא לימי האי

גברא ולטרדן ועוד מי כסופא ליה מילתא לומר טעמי בהדיא
וחזר אני בו הרי בזמנו מקומות (ב) מצינו שהיה אומר דברים שאמרת
לפניכם טעות הן בידי ועוד מה שפירש אגרדמים דמירי כשהחזירו
עובד כוכבים דאי כשהחזירו ישראל לימא ליה אלל דאמר כרשב"ג
ומאי הוה משני ליה הא רשב"ג לא שרי דמי יין נסך שזו ואיהו
שרא הכל ועוד מאי הוה מוסיב ליה מההיא דאגרדמים לישני ליה
שאני התם דהחזירו עובד כוכבים ואילו רבא שרא בהחזירו ישראל
ועוד דמשמע מתוך פירוש (ג) שהחזירו עובד כוכבים ונאסר משום
החזרה דחשיבא ליה כמגע ובתוספתא תניא מפני שטיפת יין אסורה
ואוסרת בכל שהוא אלמא משמע שהאסור בא מחמת הטיפה
הוא שלא נתכוון לשכור אלא לשאול אם יש שם יין וכיון שנתערב נתבטל שם לגמרי והא דאמר רשב"ג דפריך בתרא (לקמן עז.)
לכל הפחות דמי היין הווא רב חיינא ורב הונא בר ר"נ ואסרי דמדמו ליה להאי יין נסך המשוכשך אלל כאן זה המשוכשך אין בו כוונת ניסוך ואיפלוג
דאיתותב רבא מינה וה"ג בספרים ישנים וה"ג ואיקלע ר"נ למחוא והוא רבו של רבא והלך רבא אללו לשאול ממנו וא"ל
רבא לרב אליקים שמעיה טרוק גלי אחר שאכנס לפני ר"נ דלא לימא לימי איש וליטרדן פירוש כשאשאל ממנו הלכה זו על לגביה פירוש
נכנס רבא לפני ר"נ א"ל כי האי גוונא פירוש שאירע מעשה לידי מאי א"ל אסור בהנאה פירוש על יין המשוכשך השיב לו ואליבא דדברי
הכל א"ל והא מר הוה דאמר וכי שכשך עושה יין נסך פ"י כשאירע מעשה כזה לידך היית אומר שאין שכשך עושה יין נסך ליאסר
בהנאה ועל (ד) מעשים שאמרת כך הורית א"ל כי אמרי אלל לבר מדמי היין המשוכשך דמי דההוא חמרא מי אמרי כי אחאי לפומבדיתא
כו' ואסר שמואל טעבירא ואסר ר' יוחנן פירוש מעשה כזה בא לפניהם ואסרו היין המשוכשך אלל ודאי השאר לא אסרו להפילו בקמס
י"ס פסקינן לקמן כרשב"ג דאמר ימכר חוץ מדמי יין נסך שזו ואיתותב רבא מההיא דאגרדמים מאי לאו בהנאה כו' דנאסר
כל היין מטעם תערובת דקתני בתוספתא (פ"ק ח) אגרדמים עובד כוכבים טעם מן הכוס והחזירו לחצית קדח במינקת ופלה ממנה טיפה
כל שהיא אסור שטיפת יין אסור ואוסרת בכל שהוא והיינו ככרן דלסרי כל התערובות ומדרבנן נשמע לרשב"ג דאמר מיהא דמי
בההוא חמרא וקשיא לרבא שהמיר אף דמי (ה) חמרא כדפריש"י: **שקדך במינקת.** פ"י רש"י שנקב מגופת החצית (ז) והעלה היין
דרך המינקת והוא קנה חלול שמוץ ומעלה בו היין עד פיו וקשיא דלמה לי העלה אפי' בלא העלה נמי לימכר בהנאה כיון שנגע דלא
דמי האי כלל (י) למדדו בקנה דהתם לא נתכוין לשכשך כלל אלל הכא שנתכוין לשמיה לימכר בהנאה ועוד היכי סלקא דעתיה דרבא
לאוקומה בשמיה א"כ ל"ל העלה אפי' בלא העלה נמי יאסר בשמיה אם לכל הפחות תדמהו למדדו בקנה דמתני' ודוחק הוא להעמיד
(ב) הצרייתא כר"ש שאין הלכה כמותו וגרסא פ"י רשב"ס בשם רש"י שמינקת הוא קנה חלול שמיניח צעת הצביר בפה החצית ורשאה חוץ
לחצית וכשהיין תוסס ועולה דרך הנקב אינו נופל לקרקע ולאחר שגמר תסיסתו אין נוטלין אותו אלל משוין אותו לחצית וסותמין פי
החצית ופי המינקת וכשרואה לפתוח קודחין במינקת ומוץ ומעלה היין מיהו אם נפשך נוטה להעמיד פירוש רש"י נאמר שכן דרך שקדח
שלא נגע הקנה ביין אלל כשרואה להעלות היין מלדד החצית עד שיגיע היין במינקת ולכן לרין העלה:

איכלע רב הונא בריה דר"נ למחוא. לאחר זמן אחר שחזר בו
שהחזירו אביי ע"י תשובות שהשיב לו כדאמרין לקמן אקפן נחמני
שמעתתא ומתני' ומחוא הוה מקומו של רבא: **טרוק גלי.** סגור
הדלת שמתירא מרב הונא שלא יקפחנו בהלכות על דברי מחלוקתם:
על רב הונא לגביה ובעי מיניה כי

האי גוונא (ו) שיכשך עובד כוכבים
זיינו של ישראל שלא בכוונת ניסוך
לעבודת כוכבים מאי: **א"ל אסור**
אף בהנאה. שחזר בו: **והא מר**
הוה דאמר כו'. דקא שרית לזבוי
לעובדי כוכבים: **דמי דההוא חמרא.**
דהוה בדולא מי אמרין מודינא ציה
לרין להוליך דמיו לים המלח ודמי
שאר היין שבתצית מותר. ומשום
כיסופא קאמר הכי אלל איהו כוליה
שרי: **כי אחאי לפומבדיתא.** האי
מעשה הוה מקמי הך דאיכלע רב
הונא למחוא: **אקפן נחמני.** הקיפני
אביי בשמועות של אמוראים ובמשניות
לחלוק עלי ולאסור כל יין החצית:
והוה עובדא טעבירא ואסר ר' יוחנן.
ה"ג **אמרי ליה לפי שאין בני תורה.**
הא דאסר שמואל ורבי יוחנן לבני
טבירא ונהרדעי לאו משום דאסור
אלל אחמורי אחמירו עלייהו לפי
שאין בני תורה: **ואמר לי.** אביי
טבירא ונהרדעי כו' נחמני: **אגרדמים.**
אדם הממונה לשמור המדות במזנות
המלך שלא ישקרו בהם וטועם היין
ונעשה סקרו צנייהם. אגרדמים
גרסינן במ"ס. תורת כהנים אמרין
איפת דקד והין דקד יהיה לכס' מנה
לך אגרדמים על ככה: **שקדח במינקת.**
שקב את מגופת החצית במינקת
והעלה את היין דרך המינקת והוא
קנה חלול המזליא ומעלה היין עד
פיו וטועמו: **או שטעם מן הכוס**
והחזירו. עובד כוכבים בחצית: **מאי**
בכוונת ניסוך הוה האי מגע. ולא יתכן לומר והחזירו ישראל בחצית
ותיהו תיובתיה האי דקאסר ליה לכולה חצית משום האי דאיערוב
ציה דא"כ אחאי הוה תיובתא לימא ליה אלל דאמר כרשב"ג
דאמר לקמן (ז.) ימכר כולו חוץ מדמי יין נסך שזו דקיימא לן [שם] להלכתא
כוותיה: **ולייני ימכר.** כי היכי דקתני סיפא: **חרס.** משוגע
ובעל מריבות וממרה לעשות שלא בכוונה: **ימכר.** דהואיל
דקבר של שמן היה ליכא למיגור שמה נתכוין לנסך אלל קדח
במינקת דידוע דין הוא חיישין שמה ניסך לעבודת כוכבים:

המשוכשכת ואפילו החזירו ישראל נמי אסור לכך פירש ר"י שריה רבא לזבוי לעובדי כוכבים אפי' לין המשוכשך משום דשכשך גרוע
הוא שלא נתכוון לשכשך לניסוך אלא לשאול אם יש שם יין וכיון שנתערב נתבטל שם לגמרי והא דאמר רשב"ג דפריך בתרא (לקמן עז.)
לכל הפחות דמי היין הווא רב חיינא ורב הונא בר ר"נ ואסרי דמדמו ליה להאי יין נסך המשוכשך אלל כאן זה המשוכשך אין בו כוונת ניסוך ואיפלוג
דאיתותב רבא מינה וה"ג בספרים ישנים וה"ג ואיקלע ר"נ למחוא והוא רבו של רבא והלך רבא אללו לשאול ממנו וא"ל
רבא לרב אליקים שמעיה טרוק גלי אחר שאכנס לפני ר"נ דלא לימא לימי איש וליטרדן פירוש כשאשאל ממנו הלכה זו על לגביה פירוש
נכנס רבא לפני ר"נ א"ל כי האי גוונא פירוש שאירע מעשה לידי מאי א"ל אסור בהנאה פירוש על יין המשוכשך השיב לו ואליבא דדברי
הכל א"ל והא מר הוה דאמר וכי שכשך עושה יין נסך פ"י כשאירע מעשה כזה לידך היית אומר שאין שכשך עושה יין נסך ליאסר
בהנאה ועל (ד) מעשים שאמרת כך הורית א"ל כי אמרי אלל לבר מדמי היין המשוכשך דמי דההוא חמרא מי אמרי כי אחאי לפומבדיתא
כו' ואסר שמואל טעבירא ואסר ר' יוחנן פירוש מעשה כזה בא לפניהם ואסרו היין המשוכשך אלל ודאי השאר לא אסרו להפילו בקמס
י"ס פסקינן לקמן כרשב"ג דאמר ימכר חוץ מדמי יין נסך שזו ואיתותב רבא מההיא דאגרדמים מאי לאו בהנאה כו' דנאסר
כל היין מטעם תערובת דקתני בתוספתא (פ"ק ח) אגרדמים עובד כוכבים טעם מן הכוס והחזירו לחצית קדח במינקת ופלה ממנה טיפה
כל שהיא אסור שטיפת יין אסור ואוסרת בכל שהוא והיינו ככרן דלסרי כל התערובות ומדרבנן נשמע לרשב"ג דאמר מיהא דמי
בההוא חמרא וקשיא לרבא שהמיר אף דמי (ה) חמרא כדפריש"י: **שקדך במינקת.** פ"י רש"י שנקב מגופת החצית (ז) והעלה היין
דרך המינקת והוא קנה חלול שמוץ ומעלה בו היין עד פיו וקשיא דלמה לי העלה אפי' בלא העלה נמי לימכר בהנאה כיון שנגע דלא
דמי האי כלל (י) למדדו בקנה דהתם לא נתכוין לשכשך כלל אלל הכא שנתכוין לשמיה לימכר בהנאה ועוד היכי סלקא דעתיה דרבא
לאוקומה בשמיה א"כ ל"ל העלה אפי' בלא העלה נמי יאסר בשמיה אם לכל הפחות תדמהו למדדו בקנה דמתני' ודוחק הוא להעמיד
(ב) הצרייתא כר"ש שאין הלכה כמותו וגרסא פ"י רשב"ס בשם רש"י שמינקת הוא קנה חלול שמיניח צעת הצביר בפה החצית ורשאה חוץ
לחצית וכשהיין תוסס ועולה דרך הנקב אינו נופל לקרקע ולאחר שגמר תסיסתו אין נוטלין אותו אלל משוין אותו לחצית וסותמין פי
החצית ופי המינקת וכשרואה לפתוח קודחין במינקת ומוץ ומעלה היין מיהו אם נפשך נוטה להעמיד פירוש רש"י נאמר שכן דרך שקדח
שלא נגע הקנה ביין אלל כשרואה להעלות היין מלדד החצית עד שיגיע היין במינקת ולכן לרין העלה:

(א) [תוספ' פ"ח ה"ב],
(ב) [תוספ' שם מתני'
ברש"י], (ג) [קדוש סוף
פרשה ט], (ד) [ויקרא יט],
(ה) [שבת סג: ושם נסמך],
(ו) דרשב"ג ורבנן ולמתני'
דאגרדמים כ"ל. מהר"ם,

הגהות הב"ח

(א) גמ' טרוק גלי דלא
לימי איש וליטרדן על
לגביה: (ב) רש"י ד"ה על
ו'י' ששיכשך עובד
כוכבים: (ג) תוס' ד"ה
איכלע וכו' כי אמרי אבא
לבר: (ד) בא"ד דקיימא
לן להלכתא: (ה) בא"ד
דמשמע מתוך פי
כשהחזירו עובד כוכבים
באסר מטעם: (ו) בא"ד
ורבנן ולאגרדמים
דאיתותב רבא מינה וה"ג
בספרים ישנים ואיקלע
כ"ל ותיבת וה"ג נמחק:
(ז) בא"ד ועל ידי מעשים
שאמרת כן וכו' בסתם י"ס
פסקי לקמן וכו' בדקתני
בתוספתא: (ח) בא"ד אף
דמי ההוא חמרא
כדפריש"י: (ט) ד"ה
שקדח וכו' מגופת החצית
במינקת והעלה:
(י) בא"ד למדדו בקנה.
י"ב לעיל דף ט:
(כ) בא"ד הצרייתא כר"ש.
י"ב לקמן דף ט: